

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 5 År 2015 Dato 12. mai Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I april ble det avsagt fire kategori 1-avgjørelser, mot Sverige, Tyrkia og Frankrike. Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i april.

Månedens utvalgte: **Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey**

Date: 14/04/2015 **Application no.:** 24014/05

Articles: 2; 2-1; 34

Conclusion: Preliminary objection dismissed (Article 34 – Victim); No violation of Article 2 – Right to life (Article 2-1 – Effective investigation)(Procedural aspect)

Fakta:

Klagerne var et tyrkisk ektepar som bodde i Istanbul. Da mannen døde i 2006, trådte parets sønn inn i saken som hans arving. Ekteparets andre sønn hadde omkommet i 2004 mens han tjenestegjorde for militæret som sikkerhetsvakt på et privat oljefelt. Om morgenen den 13. februar 2004 ble han skadet av et skudd mens han sto vakt. Han ble øyeblikkelig fraktet til sykehuset og ble erklært død kort tid etter ankomst. Det ble igangsatt etterforskning. Noen timer etter hendelsen ankom krigsadvokaten sykehuset sammen med et ekspertteam. Den sivile påtalemyndigheten ble bedt om å delta for å føre tilsyn med den innledende etterforskningen. Det ble utført en obduksjon av avdøde, og undersøkelser foretatt på stedet indikerte at avdødes våpen var blitt avfyrt. Etter at bevismaterialet var analysert, ble det i rapporten konkludert med at han var offer for et skudd avfyrt på kloss hold. En rekke militærtjenestemenn ble avhørt som del av etterforskningen. Den administrative etterforskningen konkluderte med at det hadde skjedd en ulykke mens våpenet ble håndtert. I juni 2004 besluttet påtalemyndigheten ikke å ta ut tiltale, da det ikke var grunnlag for at noen annen person var ansvarlig for dødsfallet. Klagerne påanket avgjørelsen under henvisning til at det var flere uklarheter rundt dødsfallet. Den militære domstolen opprettholdt klagerens anke i oktober 2004 og beordret ytterligere etterforskning. Denne etterforskningen bekreftet at hendelsen ikke kunne ha vært et selvmord og at alt bevis støttet hypotesen om at det dreide seg om en ulykke som følge av uforsiktig håndtering av våpenet. I desember 2004 ble klagerens andre anke avvist. I januar 2005 brakte klagerne saken inn for den høyeste administrative militære domstolen med krav om erstatning for sønnens død. De fikk medhold i kravet i januar 2007. Domstolen viste til at når ulykken skyldtes uforsiktig håndtering av våpenet, tilsa dette at det ikke var gitt tilstrekkelig trening i å håndtere våpenet. Dødsfallet var derfor delvis et resultat av myndighetenes uaktsomhet i form av manglende tilsyn med og beskyttelse av de vernepliktige, og klagerne ble tilkjent erstatning.

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Berit Bye Rinnan**

Kontakt & abonnement c.b.astrup@nchr.uio.no

Klagerne brakte saken inn for Domstolen i juni 2005. I dom 25. juni 2013 [no. [EMD-2005-24014](#)], avsagt i kammer, fant Domstolen med fire mot tre stemmer at det forelå en krenkelse av artikkel 2 hva gjaldt etterforskningens uavhengighet. I november 2013 ble saken besluttet henvist til avgjørelse i storkammer etter anmodning fra myndighetene.

Anførsler:

Klagerne anførte krenkelse av artikkel 2, under henvisning til at etterforskningen av omstendighetene rundt sønnens/brorsens død ikke tilfredstilte bestemmelsens krav. De viste særlig til at lovgivningen på det relevante tidspunktet ikke sikret militærtribunalets uavhengighet.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurderinger:

Domstolen avviste innledningsvis myndighetenes preliminnære innsigelse om at klagerne ikke lenger hadde offerstatus etter artikkel 34 når de var gitt medhold av den høyeste militære administrative domstolen. Myndighetenes innsigelse var avskåret når den ikke var reist allerede før Domstolen tok stilling til hvorvidt saken kunne prøves. Selv dersom innsigelsen ikke hadde vært avskåret av denne grunn, måtte den i alle tilfelle avvises. Domstolen viste til at økonomisk kompensasjon ikke kan befri statene fra deres forpliktelse til å gjennomføre en etterforskning som kan lede til identifikasjon og straffeforfølgelse av de ansvarlige i saker som gjelder dødsfall som angivelig skyldes forsettlig drap, overfall eller mishandling. Dette måtte etter Domstolens syn også gjelde der det ikke er klart etablert fra begynnelsen av at dødsfallet skyldes en ulykke eller annen uforsettlig handling, og hvor det ut fra de faktiske forhold i hvert fall kan argumenteres for en hypotese om et rettsstridig dødsfall. I den foreliggende saken var det flere mulige forklaringer for dødsfallet, og på det innledende stadiet var ingen av disse åpenbart usannsynlige. Det faktum at myndighetene hadde betalt erstatning kunne derfor ikke fri dem fra deres prosessuelle plikt til å gjennomføre etterforskning. Klagerens offerstatus ville derfor vært i behold.

I behandlingen av artikkel 2 tok Domstolen først stilling til hvorvidt etterforskningen hadde vært tilfredsstillende. I denne forbindelse bemerket Domstolen at etterforskningen ble igangsatt samme dag som hendelsen. Den militære påtalemyndighetens beslutning om ikke å ta ut tiltale ble etterprøvet av militærdomstolen, og påtalemyndigheten ble pålagt å utføre ytterligere etterforskning. Da klagerens videre anke ble avvist i desember 2004, ble en kopi av avgjørelsen oversendt klagerens advokat etter noen få dager. Under omstendighetene anså Domstolen at

§ Article 2 – Right to life

1. *Everyone's right to life shall be protected by law. No one shall be deprived of his life intentionally save in the execution of a sentence of a court following his conviction of a crime for which this penalty is provided by law.*

2. *Deprivation of life shall not be regarded as inflicted in contravention of this article when it results from the use of force which is no more than absolutely necessary:*

a. in defence of any person from unlawful violence;

b. in order to effect a lawful arrest or to prevent the escape of a person lawfully detained;

c. in action lawfully taken for the purpose of quelling a riot or insurrection.

myndighetene hadde truffet de nødvendige tiltak for å innhente og sikre bevis knyttet til den aktuelle hendelsen. Domstolen anså også at klagerne var gitt tilgang til informasjonen som fremkom gjennom etterforskningen i tilstrekkelig grad til at de kunne delta effektivt i saken.

Hva gjaldt uavhengigheten til den militære påtalemyndighetens etterforskning, bemerket Domstolen at krigsadvokaten ikke hadde noen hierarkiske eller andre bånd verken til mulige mistenkte eller til militærpolitiet på stedet, og heller ikke til det sentrale militærpolitiet. Krigsadvokaten hadde innhentet alt nødvendig bevismateriale, og det var ikke grunn til å kritisere ham for ikke å ha truffet andre særlige tiltak i etterforskningen.

Domstolen vurderte videre uavhengigheten til militærdomstolens etterprøving av saken. Tatt i betraktning det gjeldende regelverket på det aktuelle tidspunktet, kunne det sås tvil om militærdomstolens lovfestede uavhengighet. For det første var den ene av de tre dommerne en militær tjenestemann, og hans uavhengighet var derfor ikke garantert på samme måte som for de to andre dommerne. Videre var alle militærdommere på det aktuelle tidspunktet undergitt vurdering av øverstbefalende i utførelsen av sine plikter. Til tross for en rekke foranstaltninger som skulle sikre uavhengighet, var systemet for vurdering av dommerne utformet slik at det kunne reises tvil om deres uavhengighet. Domstolen anså imidlertid at disse betraktningene ikke i seg selv kunne være tilstrekkelig til å fastslå at etterforskningen manglet uavhengighet. Domstolen påpekte at artikkel 2 ikke stiller krav om absolutt uavhengighet, og etterforskningens uavhengighet måtte videre vurderes basert på faktum i den konkrete saken. I denne sammenheng bemerket Domstolen at medlemmene av militærdomstolen ikke hadde noen hierarkiske eller håndgripelige bånd til militærpolitiet utplassert på stedet eller til militærpolitiet som sådan, siden den aktuelle domstolen hørte til et rettsdistrikt som lå under flyvåpenets jurisdiksjon. Domstolen påpekte videre at det ikke hadde vært noen indikasjon i militærdomstolens eller de enkelte dommernes handlemåte som tilsa at disse ville være tilbøyelige til å unnlate å kaste lys over omstendighetene rundt dødsfallet, ukritisk akseptere konklusjonene de ble forelagt, eller forhindre iverksettelse av straffesak mot mulige gjerningsmenn. Militærdomstolen hadde tvert imot i utgangspunktet tillatt klagerne anke ved å beordre ytterligere etterforskning. Det var på grunnlag av denne videre etterforskningen - herunder en rekonstruksjon av hendelsene - at militærdomstolen til slutt avviste klagerne anke.

Selv om organene som deltok i etterforskningen ikke kunne anses å ha hatt fullstendig lovfestet uavhengighet, fant Domstolen at etterforskningen hadde vært tilstrekkelig uavhengig etter artikkel 2. Domstolen understreket at dødsfallet ikke fant sted under omstendigheter som i utgangspunktet kunne gi opphav til mistanke mot sikkerhetsstyrkene som institusjon, slik ville være tilfellet ved dødsfall i forbindelse med for eksempel militæroperasjoner eller arrest. I den foreliggende saken var etterforskningen tilstrekkelig grundig og uavhengig, og klagerne var involvert i den på en slik måte at deres interesser var beskyttet og slik at de var i stand til å utøve sine rettigheter. Domstolen konkludert etter dette med at det ikke forelå noen krenkelse av artikkel 2.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

Andre kategori 1-avgjørelser fra EMD: April

M.E. v. SWEDEN

Date: 08/04/2015 **Application no.:** 71398/12

Articles: 3; 37; 37-1; 37-1-b

Conclusion: Struck out of the list (Article 37-1 – Striking out applications Article 37-1-b – Matter resolved)

The case concerned an asylum seeker's threatened expulsion from Sweden to Libya, where he alleged he would be at risk of persecution and ill-treatment because he is a homosexual.

The Court found in particular that since the applicant had been granted permanent residence permit in Sweden – essentially on account of the authorities' concerns over the deterioration in the security situation in his home country combined with his personal circumstances as a homosexual – any potential violation of Article 3 (prohibition of inhuman and degrading treatment) of the European Convention on Human Rights had now been removed and his case had thus been resolved at national level. Nor did the Court find any special circumstances regarding respect for human rights as defined in the European Convention and its Protocols that required it to continue examining his case.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

W.H. v. SWEDEN

Date: 08/04/2015 **Application no.:** 49341/10

Articles: 3; 37; 37-1; 37-1-b

Conclusion: Struck out of the list (Article 37-1 – Striking out applications Article 37-1-b – Matter resolved)

The case concerned an asylum seeker's threatened expulsion from Sweden to Iraq, where she alleged she would be at risk of ill-treatment as a single woman of Mandaean denomination, a vulnerable ethnic/religious minority.

Har du kommentarer eller spørsmål? Send mail til: c.b.astrup@nchr.uio.no

The Court found in particular that since the applicant had been granted permanent residence permit in Sweden – essentially on account of the authorities' concerns over the deterioration in the security situation in her home country combined with her personal circumstances as a single woman belonging to a religious minority – any potential violation of Article 3 (prohibition of inhuman and degrading treatment) of the European Convention on Human Rights had now been removed and her case had thus been resolved at national level. Nor did the Court find any special circumstances regarding respect for human rights as defined in the European Convention and its Protocols which required it to continue examining her case.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

MORICE v. FRANCE

Date: 23/04/2015 **Application no.:** 29369/10

Articles: 6; 6-1; 10; 10-1; 10-2; 41

Conclusion: Violation of Article 6 – Right to a fair trial (Article 6 – Criminal proceedings Article 6-1 – Impartial tribunal); Violation of Article 10 – Freedom of expression –{General}{Article 10-1 – Freedom of expression); Pecuniary damage – award; Non-pecuniary damage – award

The case concerned the conviction of a lawyer, on account of remarks reported in the press, for complicity in defamation of the investigating judges who had been removed from the judicial investigation into the death of Judge Bernard Borrel.

The Grand Chamber found in particular that Mr Morice had expressed value judgments with a sufficient factual basis. His remarks had not exceeded the limits of the right guaranteed by Article 10 and they concerned a matter of public interest, namely the functioning of the justice system and the handling of the Borrel case.

The Grand Chamber nevertheless emphasised that lawyers could not be equated with journalists, not being external witnesses with the task of informing the public, but being directly involved in the functioning of the justice system and the defence of a party. The Grand Chamber further found that significant weight had to be attached to the context of the case, while pointing out that it was necessary to maintain the authority of the judiciary and to ensure mutual respect between judges and lawyers.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- Norsk senter for menneskerettigheters EMK-sider
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek
- EMD-bulletins internettsider

Avgjørelser mot Norge: April

Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i april.

*

*

*